

Forfatter: Palladius, Peder

Titel: Peder Palladius' Danske Skrifter

Citation: Palladius, Peder: "Peder Palladius' Danske Skrifter", i Palladius, Peder: *Peder Palladius' Danske Skrifter*, udg. af Lis Jacobsen , H.H. Thiele, 1911-1926, s. 89. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-palladius05val-shoot-idm140381311399072.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Peder Palladius' Danske Skrifter

En formaning till folchet at de lade dieris børn gjerne komme til sogne degen.

Nu vil ieg sige eder, huad nydie der ligger ved den vedkast, om i lade iche eders børn komme thill degnen, och huorlunde det vil gaa eder i fremtiden, om i det forsømme. Lade i eders børn iche lære det gode, saa lære de det onde, lære de iche de x budord, troen, oc fader vor, da lære di at suerge och bande, liuge och stiæle, oc slaa folch ihiell, da skulle i vel høre ud ved hin maijtræ, blod, oc død och vunder, guds och menniskens fortørnelse, der en heel land maa siunche ved, saa bliffuer eders børn till galgebørn, steillebørn, hiulebørn, oc sverdebørn, at j faa bode skam och skade for dem, inden i dø aff verden.

Saa pleje det at gaa met dem, som iche anderlunde tuchter deres børn op, som vi jo see liger thill dagelige, om vi vil ellers merche effter, som i hørde vell om den bengel i Mierløiherrdet som i fiorde sommer spente en staalbue oc vilde haffue skut sin svoger ihiell, oc skiød sin egen naturlige kiødelige moder ihiell, skiød hendes hierne ud i hendes hoffuet, och hans fattige || fader løb ind till, och ville drage pilen vd igien, træet fich hand ud, oc iernedt bleff i hendes hoffuet, det kom hun til graffue med; en smuch gallebarn skiød sin egen moder ihiell, hand lønte hende lige som soen lønner sechen, oc lige som hun haffde lærdt hannem, saa lønner hand hende, saa vil det gaa med dennom som inthet holder deris børn till gud fryctighed.

Och j Støffnsherret i dette aar, vaar en ung skalch, som 90 belagde sig med en dannemands datter, som sodanne skalche pleje at gjøre oc saadanne ende faar det och med dem, hand bleff steffnet till Roeskild dom, oc kunde iche giffue sin lou som hand vilde, thi huer mand vistet met hannem, alliguel vilde den stimper sværge for gjort gierning. En dag hans fader kom hiem med hannem fra Roeskild dom, och vaar nu vred paa hannem for hand bleff saa dielt och plaget for hans skyld, bad hand sønen i tremens naffn gaa hen i loffuen och kaste noget haffre, som hand sad och kaste haffren, och vedste sig ingen fare, kom hans egen fader och hug hands hals i sønder, saa at hand styrte død ned paa iorden, ieg vaar jo paa hans grauff nu der ieg visiteret i Steffnsherret, den gammell skalch haffde intet got lærdt sin søn, nu heffnede hand sig selff offuer hannem.

Saadant och andet meere vill dig offuerkomme med det barn, forsømmer du den udj din vngdom, hand skal bande dig, spøtte dig vnder øyen, riffue haaret aff det hoffuet, traade paa dig, oc gjøre dig væ och vaande, jammer och kummer, sorg och bedrøffuelse och grædende taare indtill din døde dag, at du skalt sige usell bleff ieg født thill verden, at ieg fødte sådan en søn.

Det er bedre at du lader hannem græde naar hand er liden, ellers skalt du græde naar hand bliffuer stoer; det er end got naar børnene græde, men det gaar iche vel till, naar forældrene græde offuer || børnene, det haffde veret bedre at alle Hierusalems børn baade gamle oc vnge haffde grædet blodige taare udaff deres øyen, end vor herre lesus skulle grædet offuer dem.

Tag din søn och datter, oc lied dem til degnen, ville de iche, da slaa dem der thill med riiset, det er bedre, end bødelen skulle slaae dem, det vill dog der thill paa sidste met dem, at de skulle lønne dig med skam och skendsell, om du sier nu iche thill med deris haand.

I haffue vell hørt om den galliebarn, der stod ved galgen, och kaliet sin fader till sig, hand maatte sørgelig gaa til sin søn, sielff haffde hand gjort det, oc sielff maatte hand 91 det haffue, hand kom til sin søn oc miente hand vilde hviske hannem noget i hans øre om pendinge eller andet, hand motte haffue faaet effter sønnens død. Der hand lute øret thill hans søns mund, saa bied sønnen øredt aff sin egen fader oc sagde, see der fader, skal ieg henge udj denne galie, da maa du vel miste øret, och haffue en brendemerche aff med, saa lenge som du leffuer paa iorden, effterdi at du lærde mig iche bedre, der ieg vaar liden; saa gich sønnen baglengdes op til galgen oc faderen gich hiem, med et øre, dennom skeede jo baade ret, men di ville iche haffue det bedre.

Der er vdgaet til landtztung aff kongens befalning, at bønder skulle lade dieris børn komme til degnen; ô herre gud, att mand skall nøde folch till deris egen nytte oc gaffn, huilchen blindhed maa der dog vere iblant folchett.

Gode gudfryctige ædle mend, vide nu at straffe deris bønder, ocsaa for denne fornødenhed, at de lader iche deris børn komme thill degnen, end er det bedre end børn skulle selff straffe deris foreldre, begge diele er deris fortiente løn, som sadanne ere. || Kand det barn sige fader och moder til dig, oc du vilt iche lade det barn lære at sige fader til hannem som haffuer skabt dig och det barn, est du iche verd at faa en ulyche udj det huß med det barn, at gud skall iche straffet paa din siell